

Suomen Sadankomitealiitto ja Suomen Rauhanliitto
Turvallisuuspolitiikka 2000-luvulle

Järjestöt turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta selonteosta 5.9.

Kahden raiteen politiikka:

Ammattimainen teknoarmeija ja massa-armeija yhtä aikaa?

Hallituksen selonteossa, Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2001, todetaan että Suomeen kohdistuvan laajamittaisen hyökkäyksen uhka on epärealistinen. Silti armeija haluaa varautua tähän aluepuolustuksella samaan aikaan kun se varustaa valmiusjoukkoja modernimpia uhkakuvia varten. Todellisuuspohjaa vailla oleviin uhkakuviin nojaava pelottelupolitiikka on vastuutonta. Uhkien muuttumisen tulee näkyä Suomen armeijan kehittämisessä. Laajaan reserviin ja koko miesikäluokan sotilaskoulutukseen pohjaava alueellista maanpuolustusta ei tarvita. Nykyarmeijan keskeisimmät tehtävät ovat kansainvälisen kriisinhallinnan tukemisessa.

Rauhanliitto ja Sadankomitea esittävät kevennettyyn asevelvollisuuteen siirtymistä. Turvallisuuspoliittisen selonteon käsittelyn yhteydessä on vähintään sovittava siitä, kuka tai mikä taho – puolustushallinnon ulkopuolelta – ryhtyy selvittämään mahdollisuuksia ja tapoja kevennettyyn asevelvollisuuteen siirtymisestä.

Selonteossa lähdetään siitä, että armeijaa pitää kehittää sellaisen vaihtoehdon pohjalta, jossa puolustuskykyä pyritään kohdentamaan tärkeimpiin (strateginen isku), mutta jossain määrin kaikkiin mahdollisiin kuviteltuihin uhkiin (laajamittainen isku). Tässä mallissa suostutaan hieman supistamaan rauhanajan organisaatiota, mutta samalla halutaan lisätä kehitettävien joukkojen materiaalista varustelua. Vaihtoehdossa halutaan edelleen kouluttaa lähes koko ikäluokka (80%) ja pitää siten kiinni alueellisesta maanpuolustusjärjestelmästä ja massa-armeijasta. Näillä ratkaisuilla armeija pyrkii säilyttämään uskottavaksi uskomansa ja uskottelemansa puolustuskyvyn osina kaikissa kuvittelemissaan uhkakuvatilanteissa pääuhan ollessa kuitenkin ns. strateginen isku. Samalla sen katsotaan täyttävän kansainvälisen kriisinhallinnan tarpeet.

Uhkakuvat

Uhkakuviin, joihin Suomen armeijan halutaan selonteon mukaan varustautuvan, kuuluvat mm. alueelliset kriisit, joilla voi olla heijastusvaikutuksia Suomeen, taloudellinen, poliittinen ja sotilaallinen painostus, sotilaallisella voimalla uhkaaminen ja sen rajoitettu käyttö, yllätykseen pyrkivä strateginen isku yhteiskunnan elintärkeisiin kohteisiin iskemällä sekä vielä osittain laajamittainen alueiden valtaamiseen tähtäävää hyökkäys.

Näihin uhkiin varautumiseen lasketaan tarvittavan sekä teknisesti hyvin varustettuja nopeasti liikuteltavia joukkoja että massa-armeijaan perustuvaa aluepuolustusta, jonka kautta vapaaehtoinen maanpuolustustyö halutaan liittää osaksi armeijan alueellisten joukkojen toimintaa tukemaan sodan ajan joukkojen perustamisen suoritusorganisaation ja paikallisjoukkojen koulutusta sekä ylläpitämään ja kehittämään alueellisiin ja operatiivisiin joukkoihin sijoitettujen sotilaiden tietoja ja taitoja. Tämä merkitsee hyvin epäilyttävää paramilitaarisen organisaation luomista ja siitä periaatteesta luopumista, että aseellinen koulutus voi maassa olla vain valtion (armeijan tai poliisikoulun) käsissä.

Halutaan siis samanaikaisesti rakentaa uusi ja nykyaikainen teknisesti kehittynyt armeija ja sen lisäksi ylläpitää vanha massa-armeija ja aluepuolustus – hinnalla millä hyvänsä. Tämän tarvetta yritetään perustella oletetuilla uhkakuvilla, mutta ovatko nuo uhkakuvat tästä maailmasta. Tämän päivän uhkakuvat ovat pääasiallisesti joko maailmanlaajuisia tai hyvin paikallisia – esim. varallisuuden epätasainen jakautuminen niin valtioiden sisällä kuin välillä, ympäristöongelmat ja koulutuksen puute - eivätkä siis niinkään valtioiden välisiä, eikä näitä konflikteja pysty ratkaisemaan sotilaallisesti. Vain hyvin poikkeuksellisissa tilanteissa kansainvälinen yhteisö voi puuttamalla konfliktiin suojella siviilejä lyhyen aikaa ja antaa aikaisää neuvotteluratkaisulle. Strategisen iskun, puhumattakaan laajamittaisen hyökkäyksen, uhkakuvalle ei löydy perusteluja reaali maailmasta, ainoastaan sotilaiden halusta löytää perusteluja lisävarustelulle ja niiden vaatimille määrärahoille. Tässä on näiden suunnitelmien pahin sisäinen ristiriita, sillä uhkakuvatodellisuudesta seuraa, että armeijan tärkeimmät ja todellisuutta lähinnä olevat tehtävät liittyvät kansainväliseen kriisinhallintaan, eivät alueelliseen puolustukseen.

Aluepuolustus & asevelvollisuus

Tarvetta ajaa kahdella raiteella, eli ylläpitää sekä teknisesti kehittyneitä joukkoja että aluepuolustusta massa-armeijoihin, ei todellisuudessa ole. Tämän ovat myös pohjoismaiset naapurimme tajunneet ja vetäneet siitä käytännön johtopäätökset. Ruotsi on todennut, että laajamittainen hyökkäys Ruotsiin ei ole enää realistinen uhkakuva ja päättänyt uudistaa armeijaansa siten, että yleinen asevelvollisuus säilyy, mutta vain noin kolmasosalle miesikäluokasta annetaan varusmieskoulutus. Norjan suunnitelmissa on kouluttaa noin puolet asevelvollisista. Vaikka suomalainen kallo on historiallisesti katsoen ollut niin kova ja kestävä, että se on kestänyt hakkaamista Karjalan mäntyyn, ei ajattelu- ja johtopäätelykyvyn kehittäminen kovassakaan kallossa saa olla kiellettyä, saatikka mahdotonta.

Aluepuolustuksen tarpeettomuudesta on myös seurauksia asevelvollisuudelle. On täysin tarpeetonta ja tuhlausta kouluttaa koko ikäluokka, kun niin paljon sotilaita ei mihinkään tarvita. Kyseessä lieneekin enemmän asennemuokkaus-koneiston kuin sotakoneiston tarpeet. Olisikin syytä siirtyä joko muiden pohjoismaiden kaltaiseen valikoivaan asevelvollisuuteen, jossa vain osa ikäluokasta koulutetaan tai siirtyä vapaaehtoiseen asevelvollisuuteen, jonka suhteen tietyt saatetaan pelätä ns.

intelligenssivajetta eli ettei saada tarpeeksi fiksumia väkeä teknistyvän ja siten vaativamman armeijan tarpeisiin.

Aika tehdä uusia linjauksia

Tärkeintä olisikin tehdä armeijaa koskevat ratkaisut uudelta pohjalta ja hylätä myyttisten uhkakuvien tuulimyllyjä vastaan taistelevat Don Guijote mallit ja lähteä reaali maailman uhkista ja uskaltaa vetää niistä radikaalejakin johtopäätöksiä. Hyviä lähtökohtia tälle löytyy myös eri yhteyksissä esitetyistä toimintaympäristön analyyseistä, joiden mukaan näköpiirissä ei ole uhkia Suomen turvallisuudelle ja todetaan, että kansainvälinen suuntaus on pois alueellisesta kohti kansainvälistä toimintaa ja asevelvollisuusarmeijasta kohti ammattiarmeijaa tai vain osan ikäluokasta kutsumista. Selonteon perustavanlaatuisin ristiriita on em. tilanneanalyysin ja sen kanssa täysin ristiriidassa olevien hatusta vedettyjen johtopäätösten välillä. Selonteossa todetaan myös ristiriitaisesti, että näkyvässä olevassa tulevaisuudessa Suomeen ei kohdistu erillistä uhkaa (I osa s 20), mutta huolimatta siitä, ettei meitä kukaan uhkaa, meidän on valmistauduttava itsenäisesti puolustautumaan jos jonkinlaisia imaginaarisia uhkia vastaan ja huolehdittava oman alueemme koskemattomuudesta, jota kukaan siis ei uhkaa. Ristiriita ei selity muulla kuin sillä, että halutaan perustella mahdollista sotilasbudjetin kasvattamista, lisäasehankintoja ja koko ikäluokan kouluttamista ja aluepuolustuksen vaatimaa suuren reservin ylläpitoa. Tämän sijasta todellisuusanalyysillä pitäisi perustella kevyempiä ja halvempia ratkaisuja ja kansainvälisten tehtävien keskeisyyttä armeijan tulevaisuuden tehtäväkuvassa.

Suomen Rauhanliitto - YK-yhdistys (perustettu 1920) ja Suomen Sadankomitealiitto (perustettu 1963) ovat puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomia rauhanjärjestöjä. Rauhanliitto ja Sadankomitea näkevät turvallisuuteen liittyvät haasteet laaja-alaisesti ja edistävät työssään ei-asevaraista turvallisuuspolitiikkaa, inhimillisen turvallisuuden konseptia. Inhimillinen turvallisuus asettaa - ei vain sanojen vaan myös käytännön toimien tasolla - etusijalle ihmisten keskinäisen tasa-arvon, ihmisoikeudet ja etsii pitkällä tähtäimellä globaaleja ja kestäviä koko ihmiskunnalle yhteisiä ratkaisuja lyhyen tähtäimen usein näennäisten kansallisten etujen sijaan.